

Oefening 10

Vul in de volgende zinnen het goede voegwoord in.

Voorbeeld: In de tijd — ik in Engeland woonde was er nog geen sprake van voetbalvandalisme.
Antwoord: In de tijd **dat** ik in Engeland woonde was er nog geen sprake van voetbalvandalisme.

- 1 — hij daar de films kon maken die hij wilde maken, besloot hij daar te blijven. (hoewel, als, doordat, omdat)
- 2 Ajax won gemakkelijk, — iedereen wel verwacht had. (alsof, als, zoals, wanneer)
- 3 — er spoedig hulp komt, zullen er miljoenen mensen sterven van de honger. (terwijl, indien, tenzij, wanneer)
- 4 Iedereen was erg gelukkig — het einde van de oorlog bekendgemaakt werd. (terwijl, toen, als, wanneer)
- 5 — de twee presidenten de toestand bespraken, gingen de vijandelijkheden gewoon door. (terwijl, als, nadat, alsof)
- 6 — hij nooit een piano gehad heeft, heeft hij de prachtigste pianomuziek geschreven. (mits, hoewel, tenzij, doordat)
- 7 — je weggaat moet je eerst dit formulier ondertekenen. (voordat, terwijl, toen, nadat)
- 8 — het beeld slecht wordt, moet je een klap op het toestel geven. (wanneer, toen, terwijl, zoals)
- 9 In die fabriek hebben de arbeiders wenlang niet kunnen werken — de elektriciteit was uitgevallen. (mits, doordat, tenzij, hoewel)
- 10 — deze regeling je niet bevalt kan je altijd een protest indienen. (als, toen, terwijl, zodra)

Oefening 9

Vul in de volgende zinnen het goede onderschikende voegwoord in. Kies uit de vier gegeven voegwoorden.

- 1 We moeten actief aan het werk van die commissie meedoen — ons lidmaatschap van die commissie opzeggen. Er is geen andere mogelijkheid.
- 2 Ik denk dat ik vanavond niet met je mee ga — ik voel me niet zo lekker.
- 3 Ik denk dat je nu meteen naar haar toe moet gaan — dat je moet zeggen dat je spijt hebt van wat je gedaan hebt.
- 4 Ik had je al eerder willen bellen — door de grote drukte is dat er niet van gekomen.
- 5 We gaan naar Sardinië — naar Corsica. In ieder geval wordt het één van die twee eilanden.
- 6 Dat is een langere — wel een veel mooier route.
- 7 — je stopt met klagen en doet gewoon mee met de andere studenten — je verlaat nu de werkgroep.
- 8 Vanavond kan ik niet — dan is er een voetbalwedstrijd op de tv.
- 9 Ik hoop dat ik volgende week weer op het werk ben — ik weet het nog niet zeker.
- 10 Piet — Jan — Ellen toonde belangstelling voor die functie. Ik zal dit nog even moeten onderzoeken naar een kandidaat.

- 1 Ik zou graag op korte termijn van u vernemen — er nog plaatsen zijn in die cursus.
- 2 Ik weet — het moeilijk is om die informatie niet door te geven, maar ik wil je toch vragen — je het nog even geheim kunt houden.
- 3 Ik denk dat ik een andere baan ga zoeken, — ik een forse salarisverhoging krijg.
- 4 — het zo regenachtig blijft als in de afgelopen week, dan kan dat tuinteest zaterdag niet doorgaan.

- 5 Het is nog niet duidelijk _____ er dodelijke slachtoffers gevallen zijn bij die treinbotsing.
- 6 Hebben jullie al bekendgemaakt _____ er met ingang van september vijftig euro examengeld betaald moet worden?
- 7 Hij gedraagt zich _____ hij begin twintig is, maar hij is al achter in de vijftig.
- 8 _____ je zondag komt, moet je niet vergeten die cd's mee te nemen die ik vorige week bij je heb laten liggen.
- 9 Het is nog maar de vraag _____ dat concert van die zangeres doorgaat. Op het ogenblik ligt ze met koorts in bed.
- 10 Zo'n vakantiereis naar Bulgarije is veel goedkoper _____ ik gedacht had.

Oefening 11

Vul in de volgende zinnen het goede voegwoord in.

- 1 De kans is groot _____ ik voor een jaar uitgezonden word naar de Verenigde Staten.
- 2 Kan jij voor me nagaan _____ dat bedrijf die rekening al heeft betaald?
- 3 Ik vraag me af _____ we dat werk op tijd af krijgen.
- 4 Ik heb haar gesproken _____ ik op dat congres in Boedapest was.
- 5 Het is algemeen bekend _____ de overheid in dat land nauwe contacten onderhoudt met de drugsmaffia.
- 6 Dat hotel is lang niet zo mooi _____ ik gedacht had.
- 7 _____ ik er een hekel aan heb om vroeg op te staan, neem ik toch maar de trein die morgenochtend om kwart over zeven van het Centraal Station vertrekt.
- 8 _____ ik iets van ze hoor, bel ik je op.
- 9 Hij wachtte net zo lang _____ de winkels gesloten waren.
- 10 Ik schrijf je dit briefje _____ ik je niet telefonisch te pakken kon krijgen.

Oefening 12

Gebruik een van de mogelijkheden uit de 'Lijst met voegwoordelijke bijwoorden' in de volgende zinnen. Het voegwoordelijke bijwoord moet aan het begin van de zin worden ingevoegd, en soms zal dat enige aanpassing in de volgorde van de zin vergen.

Lijst met voegwoordelijke bijwoorden

dus - immers - daarentegen - echter - althans - tenminste - trouwens - overigens - bovendien

Voorbeeld: Op 7 oktober zitten we in Parijs. Dat is de bedoeling.

Antwoord: Op 7 oktober zitten we in Parijs. **Althans / Tenminste**, dat is de bedoeling.

- 1 We hebben nog maar vier dagen de tijd. We moeten ons haasten.
- 2 Ze gaat een paar maanden in dat land wonen. Dat is de beste manier om praktijkervaring met de taal op te doen.
- 3 Door de arrestatie van die mensen is de misdaad een gevoelige slag toegebracht. Dat beweert de Amsterdamse politie.
- 4 Als je in Haarlem bent moet je zeker het Teijlers-Museum bezoeken. De hele binnenstad van Haarlem is de moeite waard.
- 5 Het meest onwaarschijnlijke gedrag wordt aanvaard als het maar door een goede schrijver wordt opgediend. De literaire mode zorgt ervoor dat veel onwaarschijnlijk gedrag door het publiek aanvaard wordt ook als het van niet zo goede schrijvers afkomstig is.
- 6 Johan is groot en dik. Piet is een mager mannetje.
- 7 Ik heb geen boodschappen gedaan. Dat hoefde ook niet, want we hebben nog genoeg in huis.
- 8 Ik heb de boodschappen nog niet gedaan. Dat moet ik nog wel gaan doen, want we hebben niets meer te eten.
- 9 Simon heeft ontslag genomen. Dat vertelde Adriaan. Maar ik weet niet zeker of het echt waar is.
- 10 Je kent bijna de helft van die woordjes nog niet, dus je moet nog maar even verder leren. Zo krijg je geen voldoende.

Plusquamperfectum

a voltooid ← verl.

Een activiteit als voltooid voorstellen vóór een bepaald moment in het verleden.

b ander verleden

Fantaseren over een ander verleden.

Voorbeeld: 1 Als ik een andere studie gekozen had, was ik misschien wel geslaagd in het leven.

2 De ministerraad vergadert vanavond over die problematiek.

Antwoord: 1 gekozen had = plusquamperfectum, b ander verleden; was geslaagd = plusquamperfectum, b ander verleden

2 vergadert = presens, b toekomst

1 Vroeger eindigden veel minder huwelijken in een echtscheiding dan tegenwoordig.

2 Ik ga hier niet weg voor ik een stukje van die lekkere appeltaart gekregen heb.

3 Die man zit al drie jaar in de gevangenis. Hij komt er waarschijnlijk over een half jaar uit.

4 We zijn gisteren een dagje naar De Efteling geweest. Het weer was veel beter dan voorspeld was.

5 Als ik jou was ging ik onmiddellijk op dat aanbod in.

6 De natuur is hier prachtig. We staan op een mooie camping en we hebben lekker weer. Volgende week zaterdag zijn we waarschijnlijk weer terug in Nederland.

7 Ik voel me echt vreselijk: mijn portemonnee is gestolen met mijn giropasje en tweehonderd euro erin.

8 Toen ik op die school zat, stond dat moderne gebouw er nog niet.

9 Twintig jaar geleden was een gulden meer waard dan een euro nu.

10 Als we die kans gegrepen hadden, hadden we al die problemen kunnen voorkomen.

11 Die wedstrijd van aanstaande zondag wordt rechtstreeks uitgezonden op tv.

12 Ik ben vanmiddag naar Ajax-Volendam geweest. Het was een aardige wedstrijd. Het enige vervelende was dat die jonge snelle linksbuiten niet meespeelde. Ajax heeft met 4-3 gewonnen.

13 Van Franse wijn krijg je sneller hoofdpijn dan van Spaanse.

14 Als ik vijf miljoen had, kocht ik een huis op de Bahama's.

15 Ik heb gisteren ruzie gehad met mijn bovenbuurvrouw. Dat mens d'r radio staat altijd keihard aan. Ik ging naar boven om haar te vragen of die muziek wat zachter kon, zegt ze: 'Donder op, waar bemoei je je mee?'

B**Praktijk****Oefening 6**

Kies in de volgende teksten tussen het gebruik van het perfectum en het imperfectum. Als er een P achter een werkwoord staat, moet dat werkwoord in een passieve zin gebruikt worden. Als u een scheidbaar werkwoord in het perfectum of imperfectum moet zetten, moet het prefix de juiste plaats in de zin krijgen.

Voorbeeld

Filmster Brandon Lee omgekomen

WILMINGTON – Brandon Lee, de zoon van de overleden kung fu-filmster Bruce Lee, ¹(doden P) gisteren tijdens filmopnamen in North Carolina. Lee ²(treffen P) in zijn maag tijdens een schietscene voor de griezelfilm *The crow*. Een acteur ³(afvu-

ren) een losse flodder op hem, waarop een kleine explosieve lading ⁴(afgaan) in een boodschappentas die Lee voor zich ⁵(houden), om de impact van een pistoolschot na te bootsen.

Naar: *Het Parool*, 1 april 1993.

Antwoord: 1 Brandon Lee, de zoon van de overleden kung fu-filmster Bruce Lee, is gisteren \diamond tijdens filmopnamen in North Carolina *gedood*. 2 Lee werd \diamond in zijn maag *gevoffen* tijdens een schietscene voor de griezelfilm *The crow*. 3 Een acteur *vuurde* een losse flodder op hem *af*, 4 waarop een kleine explosieve lading *afging* in een boodschappentas 5 die Lee voor zich *hield*, om de impact van een pistool-schot na te bootsen. (Het teken \diamond geeft een alternatieve plaats aan voor het *gecursi-veerde* hoofdwerkwoord of prefix.)

A

Boeing 747 verliest opnieuw motor

SEATTLE – Een Boeing 747 van Japan Air Lines (verliezen) gisteren bij het door een Boeing tot de Bijlmer-ramp, vorig jaar \diamond (leiden) verlies van een motor opstijgen van het vliegveld van Anchorage in Alaska een motor. De piloot \diamond (zetten) het vliegtuig veilig aan de grond. In oktober

Naar: *Het Parool*, 1 april 1993.

B

Opening Zeeland-dam

Koningin Beatrix (openen) afgelopen zaterdag de nieuwe dam in Zeeland. Om elf uur \diamond (vertrekken) ze samen met een paar anderen per helikopter naar Zeeland. Om half twaalf (aankomen) de helikopter land bij de opening aanwezig.

C

Bezoek aan muziektheater

Ik (zijn) gisteravond voor de eerste keer in het Muziektheater. Het \diamond (zijn) een fantastische avond. Er (opvoeren P) een opera van Mozart, *Don Giovanni*. Het orkest \diamond (spelen) fantastisch, en de zangers gezellig; er \diamond (zijn) geen leuke mensen.

D

Cel voor vrouw die haar man doodstak

AMSTERDAM – Het gerechtshof (veroordelen) gisteren de 52-jarige E. van der B. tot 36 maanden, waarvan acht voorwaardelijk, wegens het doodsteken van haar partner bij een ruzie in september 2000. De man (44) \diamond (overlijden) op weg naar het ziekenhuis, nadat de ambulance over de kop was geslagen. Volgens de patholoog-anatoom \diamond (zijn) een wond in de hartsreeks echter zo diep dat hij toch zou zijn gestorven. Het hof \diamond (verwerpen) dat er sprake was van noodweer, maar (vinden) de vrouw wel verminderd toerekeningsvatbaar. Door de rechtbank (vrijspreken P) Van der B. in 2001, na een eis van vijf jaar cel. De rechtbank (achten) haar volledig ontoerekeningsvatbaar.

Naar: *Het Parool*, 15 november 2003.

Toelichting: het *gerechtshof* spreekt recht op een hoger niveau dan de *rechtbank*.

Oefening 7

Kies in de volgende tekst tussen het gebruik van het perfectum, het imperfectum of het plusquamperfectum. Als er een P achter een werkwoord staat, moet dat werkwoord in een passieve zin gebruikt worden. Als u een scheidbaar werkwoord in het perfectum of imperfectum moet zetten, moet het prefix de juiste plaats in de zin krijgen.

In mijn tijd (1957-1983) ¹(zijn) Leiden een stad waaraan het wereldgebeuren goeddeels ²(voorbijgaan), en waar ook het nieuws uit Nederland gedempt of helemaal niet ³(doordringen). Bekend is het verhaal van Einstein, die in Leiden ⁴(komen) praten over een leerstoel die hem daar ⁵(aanbieden P), nadat hij in Duitsland ⁶(ontslaan P). Hij ⁷(spreken) met Tatjana Afanasjeva, die in de Witte Rozenstraat een Russisch huis heeft laten bouwen, dat er nog steeds staat, en die de weduwe ⁸(zijn) van de beroemde natuurkundige Paul Ehrenfest. Zij ⁹(uitleggen) Einstein dat Leiden een heel rustige stad ¹⁰(zijn): nergens, ¹¹(zeggen) ze, heeft de overgang van het leven naar de dood zo ongemerkt plaats als in Leiden. Einstein ¹²(besluiten) toen naar Princeton te gaan.

Karel van het Reve, fragment uit: *Afscheid van Leiden 1*, 1984.

Oefening 8

Levensbeschrijvingen van een overleden persoon.

Spreekoefening

Vorbereiding

U bereidt levensbeschrijvingen van twee overledenen voor. Als dat nodig is, zoekt u de woorden op die u voor die beschrijvingen nodig hebt. Kies uit de 'Lijst met personen' of bedenk zelf personen. Raadpleeg zo nodig een encyclopedie of zoek op internet om informatie over de gekozen personen te vinden.

Uitvoering

Spreek spontaan. U mag natuurlijk wel af en toe kijken naar enkele trefwoorden die u op papier gezet hebt.

Aantal gesprekspartners

Groepjes van twee of drie cursisten. Stel elkaar vragen als dat nodig is, of help elkaar met formuleringen.

Lijst met personen

Mahatma Gandhi	Emil Zatopek	Albert Einstein
Soekarno	Marilyn Monroe	Charles Darwin
Djamal Abd al-Nasser	James Dean	Wolfgang Amadeus Mozart
Winston Churchill	James Stewart	Leonardo da Vinci
John. F. Kennedy	Janis Joplin	Vincent van Gogh
François Mitterand	Jim Morrison	Walt Disney
Ella Fitzgerald	Elvis Presley	George Gershwin
Frank Sinatra	Charles Dickens	Kurt Cobain
Jacques Brel	Gustave Flaubert	Lady Di/prinses Diana
Alfred Hitchcock	Ernest Hemingway	Maria Callas
Stanley Kubrick	koningin Victoria	Freddy Mercury
Federico Fellini	koningin Wilhelmina	Uw grootmoeder of
Jesse Owens	Lodewijk XIV	grootvader
Stanley Matthews	Galileo Galilei	

U kunt natuurlijk ook personen kiezen die niet op deze lijst staan.